

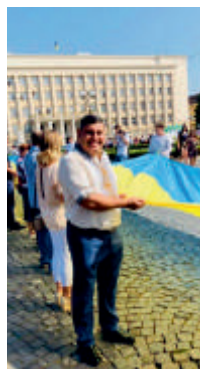

ЗВІТ

ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕПУТАТА
УЖГОРОДСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
VII СКЛИКАННЯ

МИРОСЛАВА ГОРВАТА

ЗА 2018 РІК

Завжди готовий працювати для людей!

Основними пріоритетами у моїй роботі як депутата Ужгородської міської ради VII скликання на 2018 рік були: соціально-правова робота з громадою міста, в першу чергу з малозабезпеченими громадянами; покращення умов благоустрою в Ужгороді; підвищення рівня освіти дітей та працевлаштування дорослих.

Мирослав Горват

ЗВІТ

про діяльність депутата

Ужгородської міської ради

VII скликання

МИРОСЛАВА ГОРВАТА

за 2018 рік

До жодної фракції чи групи Ужгородської міської ради не входжу.

Член Комісії з питань освіти, культури, охорони здоров'я, спорту та соціального захисту населення, міжнародних, міжконфесійних відносин та туризму. Протягом 2018 року взяв участь у 5 засіданнях комісії з 8.

Протягом 2018 року взяв участь у 14 пленарних засіданнях з 15 сесій Ужгородської міської ради.

Графік особистого прийому громадян – остання п'ятниця кожного місяця з 10:00 по 12:00 год.

Кількість депутатських запитів/звернень за 2018 рік – 12.

Помічники-консультанти: Роланд Бругош, Петро Габрин, Іван Балог, Олена Гофман.

Заступник директора департаменту, начальник управління соціальних допомог Ужгородської міської ради. (з 2016 року)

Засоби зв'язку: +38-050-538-02-41, myroslav.horvat@gmail.com

Деякі результати нашої правової роботи за 2018 рік:

1. Надано допомогу в отриманні паспортів громадян України **94** особам.
2. Надано допомогу в отриманні свідоцтв про народження **37** особам.
3. Надано допомогу у зборі документів на приватизацію житла **4** родинам.
4. Надано допомогу в отриманні офіційної реєстрації місця проживання **67** особам.
5. Загалом протягом року всіма членами команди надано **876** юридичних консультацій соціально-правового характеру.

МОЯ ДЕПУТАТСЬКА ТА ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Дорогі друзі!

Щороку я підсумовую свою діяльність за рік і звітую перед вами, причому не лише як депутат міської ради, але як громадський діяч, як людина, яка поставила собі за мету зробити життя людей навколо трошки кращим, зрушити нарешті з мертвого місця вирішення проблем ромського населення краю. І за цей час вдалося зробити чимало. Практично щодня через соціальні мережі чи різного роду інтерв'ю я розповідаю про свою роботу, раджуся з вами, дізнаюся про ваші проблеми. І цей звіт – це практично хронологія тих добрих справ, які мені, за вашої величезної підтримки, вдалося зробити за рік.

1. Січень 2018 року.

1) 3-5 січня – з перших днів нового 2018 року продовжено роботу щодо надання соціально-правової допомоги у Департаменті праці та

соціального за-
хисту населення

Ужгородської міської ради.

2) 5 січня – за правовою допомогою щодо заміни паспорту громадянина України, у зв'язку з пошкодженням, звернувся ром – військовослужбовець, учасник бойових дій, Мирослав Адам. Виявилось, що у нього також відсутня офіційна реєстрація місця проживання. До слова, лише з Ужгорода в українській армії служать близько десяти ромів.

3) 9 січня – після Різдвяних свят продовжується активна робота щодо надання консультацій та соціально правової допомоги ужгородцям.

4) 11 січня – освічена ромська молодь сьогодні потребує

підтримки та мотивації до навчання у вищих навчальних закладах. Саме тому дуже важливим є практичне залучення молоді до роботи, зокрема у соціальній сфері, щодо комунікації з ромською громадою.

5) 12 січня – за правовою допомогою звернувся ще один ром – військовослужбовець, учасник АТО Віктор І. Його паспорт громадянина України пошкоджений і потребує заміни на новий; також йому необхідно оформити реєстрацію місця проживання.

6) 15 січня – надання соціально-правової допомоги ромським жінкам громадськими помічниками Іваном Балогом та Оленою Гофман.

7) 16 січня – допомогу відвідувачам Департаменту праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради у заповненні різного роду анкет та заяв надає Каміла Горват.

8) 17 січня – молодий і талановитий письменник та поет Віталій Горват презентував та подарував свою збірку творів «Філософія жіночої краси».

9) 18 січня – помічник-консультант Роланд Бругош допоміг молодому ужгородцю Валерію К. отримати паспорт громадянина України в Ужгородському міському відділі ДМС.

10) 20 січня – волонтерка Каміла Горват надає соціально-правову допомогу у підготовці пакету документів ромським жінкам.

11) 20 січня – надання допомоги у вигляді продуктів харчування малозабезпеченим ромським сім'ям мікрорайону Радванка.

12) 23 січня – помічником-консультантом Іваном Балогом надана правова консультація громадянці Ларисі С., 1987 р.н., щодо процедури отримання свідоцтва про народження на свою доньку Русаліну, якій вже виповнилося чотирнадцять років. Зараз триває процес збору необхідних документів.

13) 25 січня – надана правова допомога Марії П. щодо отримання свідоцтва про народження на сина Мойсея. Працівники Ужгородського міського відділу державної РАЦСу допомогли молодій мамі у цьому питанні, оскільки на момент народження дитини вона не мала офіційної адреси реєстрації проживання.

14) 26 січня – громадський помічник Іван Балог допоміг ужгородцю Івану К. отримати паспорт громадянина України (повторно).

15) 28-29 січня – робоча поїздка з громадським активістом та журналістом Віктором Човкою до Угорщини (м. Будапешт). Відвідали низку ромських громадських та релігійних організацій. Взяли участь у міжнародній зустрічі, на якій спільно з Фондом Відкритого суспільства (м. Будапешт) та Європейським ромським правовим центром радилися, зо-

крема, як покращити ситуацію у житлово-комунальній сфері у місцях компактного проживання ромів в Україні.

16) 31 січня – за правовою допомогою звернулися жителі мікрорайону Радванка з вулиці Гранітної. Один з них – Борис Г. проживає без офіційної реєстрації проживання, а його мета – отримати ідентифікаційний код у міській податковій.

2. Лютий 2018 року

1) 7 лютого – щоденна соціально-правова допомога ужгородцям у Департаменті праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради.

2) 8 лютого – участь у роботі сесії Ужгородської міської ради – мій депутатський обов'язок!

3) 9 лютого – у приміщенні молитовного будинку Церкви «АвенЕзер» у мікрорайоні Радванка вчоргове пройшов звіт перед виборцями. На зустрічі були присутні, зокрема, жителі мого виборчого округу, помічники, гості. Доповідав про головні напрями своєї роботи як депутата, зокрема: в контексті покращення благоустрою, допомозі в працевлаштуванні, роботі в соціальній та правозахисній сферах. З присутніми обговорили ті проблеми та питання, які потрібно вирішувати вже цього року.

За 2018 рік до мене звернулося понад 1500 ужгородців. Кожному зверненню було забезпечено максимальний супровід до упо-

вноваженого органу з метою його вирішення. На жаль, багато ужгородців просто не знають, куди звернутись і як правильно це зробити.

Основними пріоритетами у моїй роботі як депутата Ужгородської міської ради VII скликання на 2018 рік були: соціально-правова робота з виборцями, в першу чергу, з малозабезпеченими громадянами; покращення умов благоустрою, підвищення рівня освіти дітей та працевлаштування дорослих. Кожен з присутніх отримав інформаційну брошуру про основні результати проведеної роботи на окрузі.

4) 13 лютого – до помічника-консультанта Роланда Бругоша звернулася малограмотна жителька Ужгорода Вероніка К., з проханням допомоги в отриманні паспорта громадянки України. Після відповідної процедури у місцевому відділі ДМС, Вероніці було урочисто вручено паспорт!

5) 14 лютого – дуже приємно вітати дітей зі святом Св. Валентина! Добре що є такі акції, які організуються для наших школярів! Спасибі колективу Ужгородської ЗОШ № 13.

6) 15 лютого – засоби масової інформації повинні об'єктивно та достовірно висвітлювати життя ромів – як їхні проблеми, так і позитивні приклади!

7) 16 лютого – допомога у паспортизації ромської молоді шкільного віку є одним з пріоритетних напрямків нашої правової роботи у громадах.

8) 19 лютого – за правовою допомогою звернулася ромська родина з Ужгорода. Ця сім'я вже третє покоління живе без будь-яких особистих документів, а це баба, мати та новонароджена дитина Анжела. Розпочата підготовка виготовлення документів спочатку для бабусі, а вже потім для її дочки та внучки.

9) 21 лютого – в рамках викладання «Ромських студій в УжНУ» для студентів факультету суспільних була прочитана лекція на тему «Історія ромів Закарпаття». Лектори Євгенія Навроцька та Мирослав Горват розповіли багато цікавого про історію, культуру та традиції ромів нашого краю з часу їхньої появи і до сучасності.

10) 24 лютого – за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» у Києві відбулась цікава робоча зустріч та плідна розмова с приводу проведення міжнародного заходу «Ромські студії – дослідницько-освітні практики». У його проведенні брали участь фахівці з ромських студій з України.

11) 28 лютого – перше виїзне засідання постійної робочої підгрупи з питань житлового забезпечення при Міжвідомчій робочій групі з питань виконання плану заходів щодо реалізації Стратегії захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року при Кабінеті Міністрів України відбулося в Ужгороді.

3. Березень 2018 року

1) 2 березня – у мікрорайоні Радванка по вулиці Гранітній стався прорив водопостачальної труби. Місцеві жителі вчасно помітили цю ситуацію. Було викликано працівників Ужгородського КП «Водоканал», які оперативно ліквідували аварію.

2) 5 березня – у стінах Ракошинської сільської ради, разом з головою села Василем Коштурою, його заступницею, секретарем, місцевим депутатом о. Митрофаном обговорили питання, пов'язані з життєдіяльністю ромської громади села

Домбоки (відноситься до Ракошинської сільради). У Домбоках роми проживають у 34 будинках, 29 з яких вже отримали власні поштові адреси. Сільський голова та працівники сільської ради максимально зацікавлені у співпраці з благоустрою ромського поселення, а також, щоб місцеві роми вчасно отримували ті чи інші довідки. У ході візиту вирішено питання щодо отримання правової допомоги та виготовлення довідки для багатодітної родини, яка проживає з чоловіком в Ужгороді.

3) 6 березня – у Центрі надання адміністративних послуг Ужгородської міської ради проголосував за проекти, поданих на конкурс в рамках Громадського бюджету Ужгорода. Реалізація громадських ініціатив є потрібною справою, а найкращі з обраних проектів мають вирішити різні питання та проблеми у мікрорайонах міста.

4) 7 березня – надана правова консультація багатодітній ромській родині з вулиці Гранітної.

5) 12 березня – молодому рому з Ужгорода була надана допомога в отриманні паспорта громадянина України нового зразка.

6) 14 березня – в рамках викладання «Ромських студій в УжНУ» на факультеті суспільних наук відбулася лекція-презентація з навчальної дисципліни «Культурна спадщина ромів» на тему «Відомі роми-спортсмени світу». Запрошеним гостем став Юрій Мандич – громадський та спортивний діяч, депутат Ужгородської міської ради, голова товариства «Еккетанеамарізор». Для студентів від підготував цікаву інформацію про розвиток ромського футболу в Ужгороді, розповів про свої досягнення у спорті, політиці та громадській роботі.

7) 15 березня – за правовою допомогою щодо повторного отримання пенсії по інвалідності звернувся житель Ужгорода з вул. Гранітної Олександр Т. Питання вирішилося позитивно, зараз чоловік очікує на свою пенсію.

8) 16 березня – до помічника депутата Роланда Бругоша звернулася ромська родина з вулиці Тельмана. Хлопець Давид, якому виповнилося шістнадцять років, звернувся до міського відділу ДМС щодо виготовлення паспорта. Але на місці працівники ДМС виявили одну неточність у свідоцтві про народження юнака. Тому спочатку потрібно виправити помилку

у цьому документі, а вже потім зайнятися виготовлення паспорта. В чому зараз і допомагає Давиду Роланд Бругош.

9) 18 березня – робоча зустріч у Підвиноградівській сільській раді (Виноградівський район), на якій були присутні представники влади району та Закарпатської області, зокрема Горват Мирослав, Ярина Євгеній, Вантюх Ігор, Бучко Борис, Голова громадської організації «РоманоБахталодром» Богар Арсеній, заступник начальника Виноградівського

відділення поліції, представники ромської етнічної меншини, депутати Підвиноградівської сільської ради. За результатами проведеного засідання було досягнуто компромісу у питанні купівлі ромською родиною приватного будинку.

10) 19 березня – участь у роботі круглого столу у Києві, на якому було презентовано Моніторинговий Звіт «Забезпечення та дотримання прав ромської національної меншини в Україні». Зустріч пройшла в офісі Уповноваженого ВРУ з прав людини. Даний моніторинговий звіт

став підсумковим результатом роботи ромських неурядових організацій України та експертів щодо стану реалізації «ромської» стратегії у 2017 році, зокрема в тих областях, де проживає найбільш чисельна ромська громада. Особливу увагу була приділена найбільш резонансним випадкам щодо прямої та відкритої дискримінації ромів в Україні.

11) 21 березня – в рамках викладання «Ромських студій в УжНУ» на факультет суспільних наук завітали студенти з Маріуполя. Для них ми підготували матеріали про історію ромів Закарпаття, розповіли про ромські субетноси нашого краю, про освіту ромів, залученість ромів до громадського та політичного життя. Гості з Донеччини задавали багато цікавих питань, зокрема:

якими мовами володіють роми Ужгорода, як подолати упереджене ставлення до соціально бідної верстви ромської громади, які форми співпраці ромських товариств та органів влади?

Приємно, що «ромська» тема викликала велику увагу з боку наших гостей.

12) 25 березня – в Ужгородській загальноосвітній школі № 13 відбулася цікава урочиста подія. Вісім школярів віком від 14 років та старші отримали паспорти громадян України, які їм офіційно вручила начальник Ужгородського міського відділу Головного управління державної міграційної служби країни Магдаліна Бобяк. Кожен хлопець та дівчина отримали паспорт у вигляді пластикової ID-картки та додаток до неї. До цієї події, також, доклали багато зусиль директор школи Денис Вароді, працівники Центру правової інформації та консультацій Іван Балог, Роланд Бругош та Олена Гофман. Своєчасне отримання особистого ідентифікаційного документа є важливою умовою аби молода особа поступово ставала повноправним громадянином нашої держави. Спільні зусилля працівників міграційної служби, школи та громадськості дають такий хороший результат! Дякуємо за співпрацю!!!

13) 27 березня – у стінах Львівської ОДА відбулась зустріч членів Експертної ради з питань етнополітики з представниками ромської національної меншини України. Головним завданням зустрічі були дискусія, обмін думками

та пропозиціями щодо «місця» ромської національної меншини у майбутній Концепції державної етнополітики України. Закарпаття на цій зустрічі представляла найчисельніша делегація. Наразі сьогодні сама Концепція перебуває на стадії обговорення та підготовки кінцевого варіанту документа.

14) 28 березня – в Києві пройшов міжнародний круглий стіл на тему «Сприяння реєстрації місця проживання та запобігання зловживання у цій сфері». Захід організували, зокрема, ОБСЄ, Державна міграційна служба України та громадська організація «Європа без бар'єрів». Ромська програмна ініціатива МФ «Відродження», представники ромських неурядових організацій також взяли участь

у роботі цього круглого столу, оскільки проблема реєстрації місця проживання громадян у великій мірі стосується і ромів, особливо у місцях їхніх компактних поселень. Ромські представники зауважили, що проблема реєстрації громадян

ромської національності є не подоланою, особливо в тих областях, де роми проживають у таборах, де відсутні легальні документи на будинки, де відсутня процедура т.зв. «соціальної» реєстрації при органах місцевого самоврядування.

15) 29 березня – у Києві взяв участь у ще одному заході – експертній зустрічі «Сприяння доступу ромів до документів, що посвідчують особу і реєстрацію актів цивільного стану в Україні» за участі представників ОБСЄ, Державної міграційної служби України, Мінюсту України, Секретаріатом Уповноваженого ВРУ, представництва Верховного комісара ООН у справах біженців, МФ «Відродження», ромських неурядових організацій. Обговорювалися проблеми доступу ромів до виготовлення особистих ідентифікаційних документів та шлях покращення ситуації. Я наголосив, що для внесення змін до законодавчих актів потрібно активно працювати з депутатами ВРУ, адже роками дана проблема обговорюється, але так і не вирішена.

4. Квітень 2018 року

1) 4 квітня – на факультеті суспільних наук УжНУ, в рамках викладання «Ромських студій в УжНУ», вчитель-методист, ромолог Євгенія Навроцька та викладач кафедри політології та державного управління ФСН, к.і.н. Михайло Зан розповіли

студентам про геноцид ромів у світовому та українському масштабах в роки Другої світової війни.

2) 6 квітня – участь у роботі сесії Ужгородської міської ради.

3) 6 квітня – Ужгородський міський голова Богдан Андрійів зустрівся виконавчим директором Міжнародного фонду «Відродження» (Київ) Олександром Сушком. У зустрічі також брали участь заступник міського голови Олександр Білак, экс-виконавчий директор Міжнародного фонду «Відродження» Євген Бистрицький, директор Ромської програмної ініціативи Ольга Жмурко, депутати Ужгородської міської ради Юрій Мандич та Мирослав Горват.

4) 8 квітня – Христове Воскресіння єднає нас вірою, надією та любов'ю. Вірою в мир і власні сили. Надією, що життя буде змінюватися на краще. Дай Боже, щоб у нашому спільному домі – Україні панувала любов і єдність.

5) 8 квітня – 8 квітня світ відзначає Міжнародний День Ромів – свято ромської культури, історії та національної ідентичності. Тому нашим завданням сьогодні є відродження ромської еліти краю, справжнього ромського духу.

6) 11 квітня – в Ужгородській ЗОШ № 13 відбувся урочистий захід, присвячений Міжнародному дню ромів. Учні показали цікаву культурну програму – читали вірші, співали і танцювали.

7) 13 квітня – команда лекторів «Ромських студій в УжНУ» взяла участь у Міжнародному науково-практичному семінарі «Ромські студії в Україні і ЄС. Досвід і перспективи», який проходив у стінах музею Києво-Могилянської академії.

8) 14 квітня – чи не всі співробітники управління праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради вийшли на суботник – нашим «робочим місцем» був парк «Підзамковий».

9) 14 квітня – також у цей день пройшов традиційний дитячий турнір з міні-футболу, який був присвячений «Міжнародному дню ромів». Самі змагання були дуже добре організовані, а матчі пройшли на хорошому рівні, за що велике спасибі організаторам!

10) 21 квітня – у рамках відзначення Міжнародного дня ромів відбулися урочиста хода містом та яскраве свято «Ромський фестиваль музичної культури-2018».

На святі виступали як місцеві артисти так і запрошені.

11) 23 квітня – надана правова допомога ромській родині з вулиці Тельмана. Мати народила дитину в м. Харків, але вчасно не оформила свідоцтво про народження. Працівники Ужгородського міського відділу РАЦСу пояснили, як правильно зробити, аби якнайшвидше отримати свідоцтво про народження на дитину.

12) 24 квітня – щоденна соціально-правова допомога громадянам у департаменті праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради.

13) 25 квітня – відбувся запис інтерв'ю на радіо «ФМ Ужгород» на запрошення ведучої програми «Аспекти полудня» Наталії Шпак. Тема розмови – «Життя ромської громади сьогодні і завтра».

14) 26 квітня – відбулася робоча зустріч з представниками Ужгородського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

15) 27 квітня – завжди цікаво поспілкуватись та послухати людей поважного віку.

16) 28 квітня – участь у товариському футбольному турнірі, який пройшов у мікрорайоні Радванка.

5. Травень 2018 року

1) 1 травня – до сьогодні у ромів зберігаються гарні звичаї, традиції. Одна з таких традицій – встановлення травневих берізок біля свого будинку. На воротах майже кожної дівчинки, встановлюється таке травневе дерево, прикрашене стрічками і кульками, як символ чистоти, поваги, любові і краси. Дуже добре, що наші традиції не забуваються і передаються з покоління у покоління!

2) 6 травня – спілкування з жителями свого мікрорайону для визначення їхніх потреб – необхідність у депутатській роботі!

прозорості публічної роботи депутата. Дякую журналістам за принциповість і об'єктивність, насамперед тим, котрі прав-

3) 7 травня – інформаційна складова є основою відкритості та прозорості публічної роботи депутата. Дякую журналістам за принциповість і об'єктивність, насамперед тим, котрі правдиво та адекватно висвітлюють життя ромів Закарпаття!

4) 8 травня – грейдером була вирівняна проїжджа частина вулиці Гранітна у мікрорайоні Радванка. Даний відрізок вулиці є дуже важливим для об'їзду та скорочення відстані для водіїв.

5) 9 травня – разом із друзями вшанували пам'ять загиблих у Другій світовій війні. Щиро бажаю вам, дорогі ветерани, міцного здоров'я та довголіття!

6) 9 травня – дитину з мікрорайону Радванка, яку шукали ужгородські рятувальники, знайшли! Зі слів дітей, їхня сестричка випадково упала у підвал, а в підвалі затоплено каналізаційною водою. Але

трохи згодом вже місцеві жителі знали, де знаходиться дана дитина. Завдяки ужгородським МНСникам та міському КП «Водоканал» була проведена пошукова робота. Ми обов'язково будемо звертаються за допомогою до міської влади щодо проблеми затоплених підвалів.

7) 11 травня – висловив свою позицію щодо чергового погрому ромського поселення під Львовом. Ця подія свідчить про те, що проблема сезонної міграції бідних верств ромських громад у пошуках заробітків до великих міст України не вирішується, а тільки загострюється. Даним питанням практично не займається ні влада на місцях, ні правоохоронці. Відповідальності за фізичне насилля та знищене майно ромів так ніхто досі і не поніс...

8) 12 травня – ми з родиною відвідали Фестиваль громадського активізму «Ужгород-Кірпічка». Було багато людей і багато різних стендів-виставок від організацій та громадських активістів міста.

9) 15 травня – участь у роботі сесії Ужгородської міської ради.

10) 17 травня – Управління праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради вітає Вас із Всесвітнім днем вишиванки! Нехай це свято зітре кордони та об'єднає всю Україну!

11) 19 травня – мешканець м. Ужгород Мартон К., отримав (повторно) свідоцтво про народження. Він народився в смт Середнє Ужгородського району, а останні роки проживає у мікрорайоні Радванка в Ужгороді. У січні цього року Мартону виповнилося 50 (!) років, а особистих документів він не мав з часів Радянського Союзу, коли загубив своє свідоцтво про народження. Так і прожив п'ятдесят років. Помічник-консультант Іван Балог, адвокат Наталія Майстренко, працівник реєстрації актів цивільного стану Оксана Тищенко допомогли Мартону отримати

документ, із чим його й привітали!

12) 21 травня – робоча зустріч у регіональному центрі з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Закарпатській області.

13) 23 травня – в Ужгородській загальноосвітній школі №13 усі – школярі, вчителі, батьки та гості – зібралися на свято вшанування і прощання з першою книгою учнів – Букварем!

14) 25 травня – у всіх школах Ужгорода пройшло свято «Останнього дзвоника». Я завітав до Ужгородської загальноосвітньої школи № 13.

Для когось із дітей – це перший дзвоник, а для когось він останній. Важливо, аби учні виходили зі школи грамотними та вихованими, готовими до життя та непростих рішень. Я бажаю Вам завжди досягати поставленої мети, і щоб на вашому шляху було більше добра, справедливості, перемог і здійснених мрій!

15) 26 травня – у пункті пропуску «Ужгород – Вишне Немецьке» на українсько-словацькому кордоні, пройшов «День добросусідства».

6. Червень 2018 року

1) 1 червня – ромські діти та молодь Ужгорода взяли активну участь у відзначенні Міжнародного дня захисту дітей.

2) 1 червня – до Міжнародного дня захисту дітей влаштований традиційний святковий концерт у мікрорайоні Радванка. У ньому взяла участь рекордна кількість ромських колективів з усіх куточків Ужгорода, де проживають роми. Більше того, з одної вулиці виступали по два-три колективи. Діти співали як ромські, так і сучасні пісні, танцювали. Вікова

категорія дітей була різна – від 4 до 15 років. Я дуже радий, що наші діти мали можливість показати себе з найкращого боку. Саме в дітях ми хочемо бачити здійснення своїх мрій і сподівань!

3) 5 червня – учасники «Школи етичної журналістики 2018», яку підтримує ОБСЄ, завітали до Ужгорода. Тема модулю – це медійна репрезентація меншин. Як представник ромської громади, сподіваюсь, розвіяв кілька стереотипів щодо ромів!

4) 6 червня – у мікрорайоні Радванка, по вулицях Ужанській та Пограничній були проведені поточні ремонтні роботи щодо вуличного освітлення. На десяти електричних опорах були замінені лампи та встановлені нові світильники.

5) 7 червня – участь у роботі обласного семінару-навчання з питань соціального захисту населення, а саме – з питань реформування системи субсидій, перевірки особових справ отримувачів соціальних допомог та реалізації сімейної політики, який проходив в Ужгороді.

6) 8 червня – працівники місцевого КШЕП провели роботи із прибирання та вивозу сміття по вулиці Пограничній, що в мікрорайоні Радванка.

7) 12 червня – відвідав круглий стіл на якому зібралися представники різних організацій та установ, що захищають права осіб з особливими потребами, національних меншин, внутрішньо переміщених та інших вразливих верств населення. Круглий стіл організувало Управління забезпечення прав людини ГУ Національної поліції у Закарпатській області. У своєму виступі я порушив проблеми правозахисту ромського населення Ужгорода та області.

8) 14 червня – помічники Іван Балог та Олена Гофман допомогли мешканцю села Середнє Ужгородського району Андрію І., 1994 р.н., який останні роки проживає у мікрорайоні Радванка в Ужгороді, пройти процедуру щодо отримання паспорта громадянина України.

9) 15 червня – зустріч з представниками ОБСЄ – спостерігачем Денеш Декань та радником з прав меншин Нігора Садоева. Спілку-

валися, зокрема, про сучасне становище та життя ромських громад краю, про дискримінацію ромів у сферах освіти, правового захисту, медицини та працевлаштуванні. Окремо обговорили проблему росту трудової міграції закарпатських ромів до інших областей України та за кордон.

10) 16 червня – в кінці дня жителі мікрорайону Радванка вийшли на «суботник» із благоустрою прибудинкових територій. Ми вдячні всім небайдужим, хто прийшов облагородити територію свого проживання.

11) 18 червня – працівники міського КШЕПу закінчили прибирати сміття по вулиці Пограничній, що в мікрорайоні Радванка.

12) 20 червня – за правовою консультацією та допомогою звернулася родина Вароді з села Мала Добронь Ужгородського району. Вони займаються впорядкуванням документації щодо узаконення комунікацій у своєму новозбудованому будинку (газ, водопостачання, електроенергія).

13) 21 червня – взяв участь у виїзному засіданні профільних робочих груп з питань правового захисту, соціального захисту та зайнятості Міжвідомчої робочої групи з питань виконання Плану заходів щодо реалізації в області Стратегії захисту та інтеграції в українське суспільство

ромської національної меншини на період до 2020 року, яке пройшло у стінах Берегівської РДА. Вів засідання начальник управління національностей та релігій Закарпатської облдержадміністрації, заступник голови Міжвідомчої робочої групи

Йосип Резеш. З поміж багатьох питань окрема увага була приділена становищу ромських громад у Берегові та Берегівському районі. Тут проживає багато ромів, які переважно є угорськомовними. Серед найбільших проблем – це слабкий рівень освіти, масове безробіття, низький рівень соціального захисту та медичного забезпечення. Дуже багато ромських сімей просто виживають, що змушує їх займатися сезонною міграцією у пошуках кращого життя за межами нашої області.

14) 23 червня – жорстоке вбивство під Львовом молодого рома Давіда Папа із Закарпаття, яке здійснила група праворадикальних осіб.

15) 24 червня – виїхав у ромське поселення села Баркасово Мукачівського

району, де проживають родичі вбитого у Львові молодого рома. Усі люди в шоці від цієї події. Вбитого хлопця звали Давід і його було вбито з особливою жорстокістю. Майже всі роми поселення угорськомовні. Зараз вирішується питання, як привезти тіло додому для поховання.

16) 25 червня – під стінами Закарпатської ОДА відбулася акція проти насильства за етнічною ознакою щодо представників ромського населення «Ми проти расизму!». Десятки громадян області, переважно роми, вийшли з гаслами проти ненависті та насилля. Тільки цього року ромські поселення у великих містах України зазнали кількох

атак з боку радикальних груп, на що правоохоронці не надали адекватної відповіді. Це і спричинило те, що відчувши безкарність, група молодих хлопців зі Львова пішли на жахливий крок – цілеспрямовано вбили людину

тільки за те, що він ром! Більшість громадян, представники органів влади засудили здійснений злочин. Такі речі повинні жорстко каратися, інакше ситуація може значно погіршитися. До нашої акції приєдналися також голова Закарпатської ОДА Геннадій Москаль та начальник управління національностей та релігій Йосип Резеш. На днях ромська громада Закарпаття офіційно звернеться до голови ОДА та облради з приводу останніх проявів насилля щодо ромів по Україні.

17) 26 червня – участь у роботі сесії Ужгородської міської ради. Міський голова Богдан Андрійв нагадав про трагічні події, які трапилися днями біля Львова, де розгромили ромський табір та вбили молодого рома: «Ми засуджуємо прояви нетерпимості, висловлюємо щирі співчуття родині загиблого, віримо, що винні понесуть справедливе покарання». Я подякував за підтримку посадовцям, журналістам, усім, хто засудив такий страшний злочин та приєднався напередодні до акції протесту проти насилля та расизму!

18) 26 червня – проблеми закарпатських ромів приблизно однакові в усій країні – це низький соціальний, медичний та освітній рівень, бідність, яка тільки зростає, жакливі житлові умови, різкий ріст рівня расизму та відкритої дискримінації!

19) 27 червня – у мікрорайоні Радванка організована спільна акція ромських жителів та патрульної поліції Ужгорода «Ні расизму!».

20) 27 червня – роми вулиці Тельмана також висловили свій протест насиллю та дискримінації за етнічною ознакою в Україні.

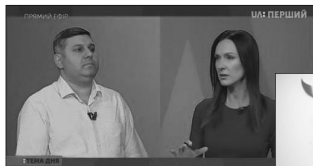
21) 27 червня – активна спортивна молодь мікрорайону Радванка приєдналася до флеш мобу «Ні расизму!».

22) 28 червня – ми попрощалися з Поп Давідом – ромським хлопцем, якого було вбито у Львові. Йому було тільки 24 роки. На похорони прийшло багато людей, були і журналісти. Немає слів висловити скорботу. Давід був хорошою і «світлою» людиною. Але життя не стоїть на місці... Одні приходять у цей світ, а інші його залишають. На жаль, у цьому недосконалому світі і таке доводиться переживати.

7. Липень 2018 року

1) 4 липня – в ефірах центрального телеканалу «UA: Перший» та «Радіо Свобода» у Києві вів непросту розмову про резонансні випадки насилля щодо ромів в Україні.

2) 4 липня – зустріч лідерів ромських неурядових організацій у Києві, яку організував Міжнародний фонд «Відродження». Тема – що робити із проявами насилля по відношенню до ромської етнічної меншини?

3) 6 липня – у прес-центрі закарпатської газети «НЕДІЛЯ» говорив про проблеми ромів та можливі шляхи їхнього вирішення.

4) **12 липня** – у Будапешті проведена робоча зустріч з Атілою Лакатошем – ромським громадським лідером, головою ромського органу місцевого самоврядування 20 району столиці Угорщини. Було обговорено багато питань щодо міжнародної співпраці.

5) **18 липня** – житель Ужгорода Мартон К., 1968 р.н., у віці 50 років вперше отримав паспорт громадянина України! За роки незалежності він не мав ні свідоцтва про народження, ні паспорта. Усе своє доросле життя

він прожив у селі Середнє Ужгородського району, а останні роки проживає у мікрорайоні Радванка в Ужгороді. Після того як Мартон отримав своє свідоцтво про народження в Ужгородському районному РАЦСі, він подав документи на отримання

паспорта до Ужгородського районного відділу ДМС. Через кілька тижнів, Мартон отримав паспорт громадянина України та одночасно зареєстрував своє місце проживання.

6) **19 липня** – помічник Іван Балог надав правову допомогу ужгородцю Мирославу А. щодо отримання паспорта громадянина України замість пошкодженого. Мирослав А. має статус учасника бойових дій, але досі не має офіційної реєстрації місця проживання. Разом вони звернулися до Ужгородського міського територіального центру соціального обслуговування, надання соціальних послуг, а також до управління праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради по допомогу у вирішенні цього питання.

7) **26 липня** – дав інтерв'ю для BBC News Ukrainian. На мою думку, у вирішенні ромського питання потрібно використовувати досвід європейських країн. Універсальних рецептів бути не може, і не має. Тому у деяких країнах Європи вже давно зрозуміли, що

лише у співпраці можна ефективно вирішувати проблеми ромського населення.

8) 26-28 липня – помічник Роланд Бругош регулярно надає правову допомогу та здійснює

юридичний супровід ужгородцям – громадянам ромської національності та малозабезпеченим. У ці дні, зокрема, було багато роботи у міському відділі Державної міграційної служби та міському РЕМі.

9) 30 липня – помічник Іван Балог допоміг оформити особистий ідентифікаційний документ нового зразка – паспорт громадянина України жителю села Середнє Андрію І. в Ужгородському районному відділі ДМС.

10) 31 липня – Відділ реєстрації місця проживання Ужгородської міської ради допоміг ужгородці Кларі Г. отримати запис про місце реєстрації проживання за адресою Сектора обліку бездомних осіб (без права проживання).

8. Серпень 2018 року

1) 6 серпня – надання громадянам соціально-правової допомоги помічником Іваном Балогом.

2) 11 серпня – відвідав м. Мукачево, де на запрошення організаторів взяв участь у міжнародній конференції «Трансформація Ромського етносу».

3) 14 серпня – пріоритет у моїй роботі – це систематична допомога у соціальному захисті ужгородців.

4) 15 серпня – увага ЗМІ до «ромських питань» не згасає. Наше завдання – максимально об'єктивно доносити погляди самих ромів щодо вирішення нагальних суспільних проблем.

5) 19 серпня – зйомки нового документального фільму «Загублений світ», які проводили працівники телеканалу «2+2». Сюжет цієї програми – про життя ромів Закарпаття.

6) 24 серпня – із Днем Незалежності! Вітаю, Україно! Бажаю миру і злагоди у ваших родинах, міцного здоров'я, щастя і благополуччя!

7) 30 серпня – помічник Іван Балог допоміг жителю Ужгорода Мартону К., 1968 р.н., отримати закордонний паспорт. Перед цим Мартон протягом цього року отримав був за нашою допомогою свідоцтво про народження та внутрішній паспорт.

8) 31 серпня – участь у роботі позачергової сесії Ужгородської міської ради.

9. Вересень 2018 року

1) 3 вересня – участь в урочистій «лінійці» на святі Першого дзвоника в Ужгородській ЗОШ № 13.

2) 15 вересня – участь в урочистих заходах до Дня міста. У цей день нашому Ужгороду виповнилося 1125 років!

3) 17 вересня – продовження активної роботи з надання безоплатної правової допомоги. Відділ реєстрації місця проживання Ужгородської міської ради допоміг ужгородці Вірі Б. отримати запис про місце реєстрації проживання за адресою Сектора обліку бездомних осіб (без права проживання).

4) 18 вересня – відомо, що багато ромських жінок Ужгорода працюють у житлово-комунальній сфері. Надання соціальної допомоги та захисту для них – це важлива складова нашої роботи.

5) 20 вересня – надання соціально-правової допомоги молодій ромській матері.

11) 21 вересня – жителька Ужгорода Ангеліна Ф. отримала бебі-бокс «Пакунки маляти» – набори найнеобхідніших речей, підгузків, одягу та косметичних засобів. Кожна мама новонародженої дитини, яка виписується з пологового будинку, починаючи з 1 вересня 2018 року, має отримати одноразову допомогу “пакунок малюка”. Для родини це справжнє щастя і дуже важлива подія для молодії сім’ї. Щасливого дитячого сміху вашому будинку і терпіння у вихованні маленького щастя!

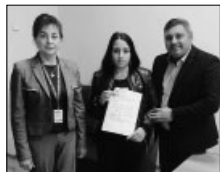
12) 24 вересня – співпраця з Ужгородським міським відділом ГУ ДМС в особі його начальника Магдаліни Бобяк у напрямку паспортизації ромського населення Ужгорода успішно триває вже роками! Чергова жителька нашого міста отримала паспорт громадянки України.

13) 25 вересня – журналісти міжнародного телевізійного каналу «Аль-джазіра» (м. Лондон) відвідали Ужгород. Мета їхнього візиту – висвітлення питання дискримінації та насилля щодо ромів в Україні.

14) 27 вересня – жителька Ужгорода Вікторія отримала для своєї внучки подарунки бебі-бокс «Пакунки маляти» – набори найнеобхідніших речей, підгузків, одягу та косметичних засобів. Нехай ваше крихітне щастя росте здоровим, життєлюбним та нехай Господь береже вас і ваших рідних!

15) 28 вересня – черговий паспорт громадянки України отримала юна жителька Ужгорода.

10. Жовтень 2018 року

1) 1 жовтня – помічник Роланд Бругош регулярно надає правові консультації та здійснює супровід громадян до Ужгородського міського відділу ГУ ДМС.

2) 2 жовтня – семеро учнів 8-9 класів Ужгородської загальноосвітньої школи № 13 урочисто отримали паспорти громадян України нового зразка. Начальник Ужгородського міського відділу ГУ ДМС України Магдалина Бобяк особисто вручила кожному цей важливий ідентифікаційний документ. Тут є ще багато над чим працювати

і хочеться вірити, що влада і надалі йтиме нам назустріч. Дякуємо всім працівникам «паспортного столу» за багаторічну чудову співпрацю!

3) 4 жовтня – інтерв'ю для ромської телевізійної програми «Романоджівіпен», канал «Тиса-1» (м. Ужгород).

4) 4-5 жовтня – взяв участь у міжнародній науково-практичній конференції «Толерантність на кордонах Європи: вимір для України», яка проходила Ужгородському національному університеті.

5) 5 жовтня – у Центрі культур національних меншин Закарпаття відбулася зустріч за участі представників ромських поселень з Ужгорода та Ужгородського району. Звернули увагу присутніх на неналежну

ситуацію ромського населення щодо охоплення дітей шкільного віку освітою, на необхідність проведення роботи з сім'ями, спрямовування на максимальне охоплення документуванням осіб. Присутні обговорили питання працевлаштування населення та соціального захисту, а також окреслили шляхи подальшої реалізації зазначених питань.

6) 12 жовтня – і знову позитив! Сьогодні ужгородка Жанна отримала для своєї внучки Аміни чудовий подарунок, а саме – бебі-бокс «Пакунки маляти» – набори найнеобхідніших речей, підгузків, одягу та косметичних засобів.

7) 13 жовтня – по вулиці Ужанській у мікрорайоні Радванка тривав ямковий ремонт дорожнього полотна.

8) 13 жовтня – у Центрі культур національних меншин Закарпаття пройшла зустріч міністра закордонних справ України Павла Клімкіна з представниками національних меншин краю.

8) 13 жовтня – у ході свого візиту до Ужгорода міністр закордонних справ України Павло Клімкін відвідав ромське поселення по вулиці Тельмана. Це, мабуть, перший міністр який завітав до ромського поселення в Ужгороді. У ході відвідин Павло Клімкін поспілкувався з

жителями вулиці, відвідав місцеву ромську церкву. Окремо обговорили становище ромів у Закарпатті та Ужгороді. Було би добре, якби чиновники такого рівня частіше бачили на власні очі, як живуть роми у ромських поселеннях.

9) 18 жовтня – європейський день боротьби з торгівлею людьми!

Торгівля людьми – це не міф, це реальність! Кожен постраждалий має право на допомогу! Взяв участь у акції проти торгівлі людьми.

10) 25 жовтня – міський голова Богдан Андрійів, депутати міської ради, керівники структурних підрозділів здійснили виїзд на місце сходу вантажних вагонів з рейок по вулиці Прикордонній у мікрорайоні Радванка. У ході спілкування з місцевими жителями та керівництвом

цементного заводу вирішувалось питання ліквідації даної аварії та недопущення подібних випадків у майбутньому.

11) 25 жовтня – у приміщенні Головного управління Національної поліції Закарпатської області відбувся круглий стіл на тему: «Механізми координації та регулювання трудової міграції ромів по Україні». Серед основних питань, які були порушені, – це питання міграції ромів із Закарпаття до Львівської, Київської, Тернопільської та інших областей; проблема жебракування дітей; працевлаштування ромів; паспортизація ромських громад Закарпаття. Дана зустріч є першою у такому широкому колі, коли були присутні як керівництво Закарпатської обласної поліції, представники Львівської поліції, Закарпатської ОДА, Закарпатського обласного центру зайнятості

населення, Ужгородського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги, так і представники від ромів більшості районів Закарпаття. Від себе та від своїх колег хотів би подякувати за надану можливість проведення круглого столу керівництву ГУ НП Закарпатської області в особі Романа Стефанишина, яке з розумінням ставиться до цієї проблеми, адже ромська трудова міграція із Закарпаття не зменшується.

12) 30 жовтня – участь у роботі сесії Ужгородської міської ради.

13) 31 жовтня – з нагоди професійного свята отримав Подяку голови Закарпатської обласної державної адміністрації як заступник директора департаменту праці та соціального захисту населення, начальник управління соціальних допомог. Хочу подякувати усім моїм колегам, працівникам департаменту за хорошу спільну роботу, яку відзначили на обласному рівні!

11. Листопад 2018 року

1) 6 листопада – завдяки хорошій співпраці з нашими друзями – громадською організацією «Бахталодром» з Виноградова (керівник – Арсеній Богар) та за допомогою

Виноградівського районного відділу ДРАЦС, двоє дорослих ромів з Ужгорода отримали свідоцтва про народження за місцем свого народження.

2) 11 листопада – діти – це наше майбутнє! У мікрорайоні Радванка велику увагу роботі з дітьми приділяє мій помічник, пастор ромської церкви «Авенезер» Іван Балог.

3) 16 листопада – житель Ужгорода Валерій Ф. при допомозі моєї помічниці Олени Гофман отримав паспорт громадянина України в Ужгородському міському відділі ГУ ДМС. До того у нього був паспорт ще радянського зразка.

4) 18-20 листопада – у ході навчально-ознайомчої поїздки до Словенії перебирав досвід словенської системи місцевого самоврядування. Знайомився з кращими проектами та практиками місцевого розвитку у громадах, які мають різний етнічний склад населення. За підтримки Програми ЄС для України «U-LEAD з Європою» та Словенського Центру Європейської Перспективи, в місті Пушча, в Словенії, відбулось підписання Угоди про співпрацю між Головою Закарпатського об'єднання ромів «Романі

Черхень» Мирославом Горватом та Головою Форуму ромських депутатів Словенії Дарко Рудашем. Сторони домовились про обмін досвідом між ромськими громадами двох країн, реалізацію спільних проектів, залучення органів влади, експертів, громадських об'єднань для організації спільних заходів.

12. Грудень 2018 року

1) 1 грудня – у рейтингу «Впливові люди Закарпаття. ТОП 100» за підсумками 2018 року у розділі «Завзятість» увійшов до першої десятки. За таку високу оцінку роботи хочу подякувати моїй команді, яка багато працює у напрямку надання соціально-правової допомоги малозабезпеченим громадянам Ужгорода та області, насамперед ромам. Аби мотивувати себе до подальшої громадсько-політичної роботи потрібно ставити перед собою нові цілі та йти тільки вперед!

2) 4 грудня – за правовою допомогою звернувся мешканець Ужгорода Едуард Б. У нього відсутній паспорт громадянина України, а з особистих документів має тільки свідоцтво про народження. Зважаючи на вік Едуарда, отримання паспорта буде відбуватися за іншою процедурою. Розпочали збір потрібних документів.

3) 7 грудня – у Брюсселі відбулися ряд зустрічей делегатів Всесвітньої ромської федерації (WorldRomaFederation) з представниками Європейської комісії, відповідальними за ромський напрямок, зокрема з депутатом Європарламенту Лівією Яркоюю. Також взяли участь у підсумковій конферен-

ції щодо забезпечення рівного доступу ромів Європи до медичних послуг, освіти та забезпечення прав людини.

4) 13 грудня – іноді робота на сесії Ужгородської міської ради забирає багато сил.

5) 17 грудня – зустріч з Надзвичайним і Повноважним Послом України в Угорській республіці Любов Непоп. Пані посол передала з нагоди новорічних свят футбольні м'ячі і футболки дітям мікрорайону Ужгорода Радванка.

6) 18 грудня – інтерв'ю на радіо «UA: Українське радіо. Ужгород».

7) 18 грудня – завжди приємно випити каву у колі друзів.

8) 20 грудня – кажуть, що коли звучить джаз, життя навколо стає значно красивішим, особливо в Ужгороді, якому надзвичайно личить така музика. І сьогодні це відчули всі, хто прийшов у місцевий Палац для дітей та юнацтва на 21-й «ПАП-ДЖАЗ-ФЕСТ». Цей фестиваль вже став візитівкою нашого міста!

9) 26 грудня – 200 ромських дітей сьогодні поринули у справжнє різдвяне свято! У приміщенні ужгородської церкви «АвенЕзер»

(пастор Іван Балог) була організована концертна програма, після завершення якої кожна дитина отримала святковий подарунок. Радісне свято для наших діток відбулося завдяки спонсорській допомозі благодійного фонду «Дім милосердя» (Василь Фенчак), релігійної громади із Старої Каховки Херсонської області (Сергій Шалухін) та департаменту праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради (Мирослав Горват).

10) 27 грудня – за круглим столом у Закарпатській ОДА велось обговорення питання взаємодії державних структур, органів місцевого самоврядування, об'єднаних територіальних громад, громадських організацій щодо реалізації Державної програми з протидії торгівлі людьми.

11) 30 грудня – надана правова допомога ромській родині Рац. Три покоління родини не мають особистих ідентифікаційних документів. Тому при народженні дитини в Ужгородському міському пологовому будинку виникла проблема з відсутністю потрібних документів у матері та бабусі. Надавши довідки від громадської організації та сільської ради, де народилася мати, дитину змогли передати матері.

***

Підсумовуючи все вищенаведене, одразу ж хотів би зазначити, що майже нічого б не вдалося досягти без команди однодумців. І я вдячний Богу, що мене оточують такі прекрасні люди!

Ми продовжуємо проводити роботу із покращення життя ромів, їхньої інтеграції в суспільство, вирішення проблем у всіх можливих сферах, а їх, як відомо, є чимало.

Перш за все, 2018 рік був багатий на різного роду міжнародні поїздки, конференції, ділові зустрічі тощо. Ми намагаємося винести питання життєдіяльності ромської громади Закарпаття на міжнародний рівень, привернути увагу різноманітних європейських інституцій, партнерських ромських організацій до проблем, з якими стикаються роми у нашому краї. У принципі, вони схожі у всьому світі, однак саме європейський досвід забезпечення рівного доступу ромів до медичних послуг, освіти та забезпечення прав людини тощо є надзвичайно важливим для нас.

Звісно, продовжуємо привертати увагу до ромських питань і української влади: у цьому контексті дуже показовим і важливим був візит міністра закордонних справ України Павла Клімкіна до ромського поселення на Радванці. Тобто намагаємося використовувати усі важелі для покращення життя ромської громади і її ефективної інтеграції у всі суспільні процеси, які відбуваються в Закарпатті.

На жаль, не оминули 2018 рік і прикрі події. Вбивство 24-річного рома Давіда Папа у Львові стало апофеозом низки випадків, які були направлені на дискримінацію та утиски ромського населення. Це проблема, на яку українській владі слід нарешті звернути увагу, інакше цей неприйнятний дух ненависті, який дехто намагається запустити в українське суспільство, буде розростатися і призведе до катастрофічних наслідків.

Дуже активно йде робота із паспортизацією ромів та відновленням інших важливих документів. Цьогоріч сотні ромів отримали паспорти, свідоцтва про народження, оформили документи на право власності на землю та житло тощо. Визначально, що цьогоріч діти, які досягли повноліття, урочисто отримали паспорти в стінах рідної школи Ужгорода. Це надзвичайно важливо, адже маючи на руках

документ, який посвідчує особу, можна діяти далі в процесі захисту своїх інших прав.

Одним із головних пріоритетів у моїй роботі залишається освіта, адже це один із перших і найважливіших кроків у вирішенні проблем ромської громади. Мене радує, що багато дітей закінчують 11 класів школи, вступають у вищі навчальні заклади тощо.

Переконаний, що в наступному році ми продовжимо втілювати у життя ті добрі та потрібні справи, яким, без перебільшення, ми присвятили частину свого життя!

Автори:
Мирослав Горват, Петро Габрин

Видано та віддруковано в ТОВ "Поліграфцентр "Ліра":
88000, м. Ужгород, вул. Митрака, 25
www.lira-print.com

Ужгород – 2018